

Necesitatea creșterii gradului de siguranță a ecosistemelor urbane prin sistemul de asigurări facultative și obligatorii

MARCEL UDREA

Rezumat

Creșterea gradului de siguranță a ecosistemelor urbane s-a aplicat în ultimii ani și ca urmare a diverselor amenințări la adresa ecosistemelor urbane, simțindu-se cu o stringență mărită nevoia de protecție în general, iar protecția prin sistemul asigurărilor poate deveni una din cele mai importante căi de realizare a acestui deziderat. Punctul de plecare a demersului de inițiere a unui sistem integrat de asigurări (VAUGHAN & VAUGHAN, 2001), este format din asigurările ecosistemului rural atât din punct de vedere al riscurilor posibile a fi acoperite prin asigurare, cât și din punct de vedere al mecanismelor de funcționare al asigurărilor.

Cuvinte cheie : riscuri asigurabile, biodiversitate, ecosisteme urbane, protecție.

Introducere

Prezentul studiu își propune să identifice și să analizeze riscurile specifice ecosistemelor urbane, demarând pe două căi principale: *prima se referă la cele mai semnificative elemente ale asigurărilor ecosistemelor rurale, plecând de la natura obiectelor de asigurat, a riscurilor asigurate, a posibilităților de excludere și a mecanismului de derulare a acestor contracte de asigurare, în vederea preluării celor mai apropiate și compatibile elemente, pentru a putea constitui o bază solidă de plecare; *a doua cale o reprezintă determinarea principalelor riscuri la care este supus un ecosistem urban, evidențierea influențelor citadine și cuprinderea acestor riscuri specifice într-un sistem integrat de asigurare a ecosistemelor urbane. Acest sistem integrat se referă atât la formele de asigurări facultative cât și la cele obligatorii.

Mediul natural în care omul își desfășoară activitatea este format din mai multe sisteme ecologice. Un ecosistem, în general reprezintă relația dintre lumea organismelor vii și mediul lor de viață, sau cum se mai spune, unitatea dintre **biocenoză** și **biotip** (exemplu: un lac, o pădure, etc. formează în parte un ecosistem). Un grup de oameni pe un spațiu determinat și mediul ambiant respectiv alcătuiesc împreună un **ecosistem urban**. Întrucât omul este singura ființă vie care poate depune o activitate conștientă, ecosistemul uman joacă rolul principal în cadrul ecosferei.

Necesitatea creșterii siguranței ecosistemului urban în general, a apărut ca urmare și a creșterii fără precedent, în ultimii ani a atacurilor unor organisme invazive asupra unor specii de plante specifice ecosistemului urban, orientate în special spre caracterul ornamental al biodiversității autohtone și totodată, neexistând nici un sistem de asigurări

specific de protecție a ecosistemului urban, în această perioadă de transformare și de trecere de la spațiile urbane la ecosistemele urbane.

Discuții

Legătura directă, care apare în orice contract economic, apare și în sistemul de asigurări, și anume între asigurat și asigurător, fie prin contract (asigurări facultative), fie în baza legii (asigurări obligatorii), prin obligații reciproce, prevăzute expres în condițiile cuprinse în contractul de asigurare. În speță, dacă asigurătorul este în ambele cazuri o societate de asigurare, în ceea ce privește asiguratul și beneficiarul asigurării, în cazul ecosistemelor urbane, apar anumite diferențieri și nuanțări. Dacă în cazul asigurărilor ecosistemelor rurale, asiguratul este cel care contractează asigurarea și care are dreptul să încaseze despăgubirea, respectiv suma asigurată, fiind astfel și beneficiar al asigurării, în cazul asigurărilor ecosistemelor urbane, asiguratul este fie primăria (proprietarul) sau o altă entitate economică, care are în subordine obiectul asigurat, iar beneficiarul este reprezentat de întreaga comunitate, în principal urbană.

Există anumite similitudini în ceea ce privește obiectul asigurat a celor două ecosisteme când ne referim la păduri și plantațiile de păduri, pepiniere, plantațiile ca atare de pomi, viță de vie, și arbuști fructiferi, deoarece, la fel ca și în cazul ecosistemelor urbane, pe lângă despăgubirea în sine trebuie luat în considerare la calculul primei de asigurare și **factorul timp**, adică timpul de readucere la starea inițială dinaintea de producerea unei daune, adică timpul de creștere și maturizare, care spre exemplu, în cazul unor parcuri dendrologice urbane poate fi și de zeci de ani. În alte cazuri, se observă o mai mică apropiere a celor două ecosisteme față de alte obiecte asigurate a ecosistemului rural, de genul fânețelor și pășunilor, a plantelor cultivate și a altor culturi agricole, a căror existență, de la semănat la recoltat este de un an. Totodată, se poate vorbi de o apropiere și în cazul anumitor condiții speciale de asigurare ale unor asiguratori, vis-à-vis de culturile din sere, școlile de viță de vie, și plante ornamentale sau decorative.

Sistemul riscurilor asigurabile (CISTELECAN L., 2002), care sunt preluate de către societățile de asigurare sunt acoperite prin contracte de asigurări facultative, sunt urmarea acțiunii unor factori naturali de risc: grindina; bruma (înghețul târziu de primăvară, respectiv înghețul timpuriu de toamnă); ploi torențiale; futuni, uragane, tornade; prăbușiri sau alunecări de terenuri cultivate; și incendiul provocat de descărcări electrice naturale (trăsnet, fulger);

Aceste riscuri reprezintă și pentru asigurarea ecosistemelor urbane o amenințare reală (UDREA NM, 2008) și care pot constitui o componentă importantă a portofoliului de riscuri a acestora. Dar, alături de aceste riscuri trebuie luate în seamă o serie de alte riscuri specifice, care sunt determinate de acțiunea organismelor invasive (care și ele trebuie protejate la rândul lor) și de o adoua categorie de riscuri ce decurg din pericolele inerente datorate mediului citadin.

Anumite precizări suplimentare (CIUMAS, 2001) trebuie amintite datorită specificului diferit al celor două ecosisteme. De exemplu, în asigurările ecosistemului rural, orientat numai spre producție și de o cantitate și calitate mereu sporită, daunele se despăgubesc numai pentru pierderile de cantitate și calitate pricinuite recoltei și numai la produsul de bază al culturii, astfel, la păioase, se acordă despăgubiri numai pentru pierderile de boabe. În caz de ploaie torențială, se acordă despăgubiri atât pentru pagubele pricinuite prin efectele directe ale acesteia, adică prin spălarea semințelor sau a solului din jurul plantelor, dezgolirea rădăcinilor, mâlirea produsă de șuvoaie, luarea plantelor cu sau fără pământul din jurul lor etc., cât și pentru efectele indirecte precum bălțiri, revărsări de ape care

afectează respectivele culturi, prăbușiri, surpări și alunecări ale terenurilor agricole cu implicație asupra culturilor agricole. În cazul grindinei, se are în vedere riscul distrugerii ori vătămării plantelor, ca urmare a efectelor mecanice ale grindinei sau prin stratul de ghiață formaz la baza tulpinei plantelor. În caz de furtună, uragan, riscul asupra culturii constă în dezgolirea din sol a rădăcinilor, spulberarea pe plante a pământului antrenat, smulgerea plantelor, ruperea tulpinelor, a rădăcinilor sau florilor, îndoirea tulpinii plantelor fapt care împiedică ciclul de maturizare, csuturarea semințelor, a ciorchinilor etc.

Principala diferență de abordare în ceea ce privește modul de tratare a riscurilor, între cele două ecosisteme rezidă în finalitatea demersului, adică dacă ecosistemele urbane au apărut și s-au extins în principal pe motive decorative, estetice, iar în ultimul timp având un pregnant rol de sănătate a mediului urban(rolul lui fiind în continuă creștere) , asigurații din mediu rural beneficiari ai sistemului de asigurări funcționează în regim commercial.

Primele evaluări a elementelor principale ale sistemului de riscuri intehrat a ecosistemului urban:

Elemente generate de structurile urbane. Așezarea umană reprezintă prin manifestarea ei spațial-funcțională o entitate complet diferită din punct de vedere al biotopului, față de ecosistemele naturale ; zone funcționale urbane, puternic antropizate, în special cele industriale, comerciale, și de afaceri, și în diverse măsuri cele rezidențiale, învățământ sau de agrement, prezintă modificări spațiale specifice ale biotopului inițial, orientat spre îndeplinirea scopurilor pentru care au fost realizate. Rezultă astfel importante modificări a tuturor factorilor de mediu (apă, aer, sol), precum și schimbări semnificative ale microclimatului.

Poluarea este rezultatul direct sau indirect al activităților umane ce se desfășoară pe teritoriul orașului .Fără îndoială că la originea poluării stă producția de materiale nespecifice mediului. Nu spectrul de materiale create de om este cauza reală, ci modul de gospodărire a acestora care, pe lângă faptul că încorporează resurse neregenerabile și epuizabile, după utilizare, sunt deversate în mediul natural, fără să se cunoască efectele de lungă durată asupra acestuia.

Principalii factori de poluare urbană sunt cei care se încadrează în factorii general valabil de poluare a mediului înconjurător și se referă la:

Lipsa unei organizări și dezvoltări economice pe criterii ecologice, cu alte cuvinte, lipsa unei baze de dezvoltare durabilă

Creșterea demografică explozivă care implică aglomerarea orașelor, ex-tinderea suprafețelor ocupate de orașe și creșterea necesității de tot felul, constituie principala presiune exercitată din partea centrelor urbane asupra mediului.

Dezvoltarea tehnicii fără să țină seama de principiile ecologice.

Crearea de bunuri materiale care încorporează resurse neregenerabile (sau greu regenerabile) și epuizabile.

Lipsa unei conștiințe ecologice cu privire la posibilitățile mediului înconjurător constituie acel factor de comportament care concură în egală măsură cu alți factori, la degradarea mediului.

Creșterea necesarului de apă în viitor.

Crearea marilor aglomerări urbane provoacă dezechilibre care pot să se transforme în catastrofe (exemplu: la Milano în ultimii 20 de ani, nivelul apei subterane a scăzut cu 20 m, la Bologna, pânza freatică în 1945 se găsea la 12m, astăzi se află la 35m adâncime. Se pune problema nu numai a lipsei posibile de apă în următoarele decenii, ci și a posibilității ca

prin tasarea pământului să se producă alunecări masive de teren și distrugerea unor suprafețe întinse de zone construite .

Varietatea poluării ca și a cazurilor care o produc, conduce la schimbări specifice, uneori ireversibile, ale calităților factorilor de mediu.

În cadrul ecosistemelor rurale, determinarea zonelor de risc și a celor de certitudine economică, pentru o anumită cultură, se realizează în funcție de valorile medii ale veniturilor, cheltuielilor și profitului. Variația condițiilor de producție și de risc, în profil teritorial, impune luarea în considerare și a abaterii medii pătratice care caracterizează și diferențele în plus ori în minus față de nivelul mediu al indicatorilor analizați.

Pentru protecția ecosistemelor urbane nu se poate pune problema de valoarea profitului sperat ca o sumă de bani, deoarece nu acesta este scopul, în schimb vor trebui luate în calcul valorile medii ale cheltuielilor.

Diferențe semnificative apar și în ceea ce privește perioada de asigurare; în cazul ecosistemelor rurale, asigurările se pot încheia aproape oricând în timpul anului agricol, pe perioade având sfârșitul la finele anului odată cu acțiunile legate de recoltare și transport la locul de depozitare. Pentru asigurarea ecosistemelor urbane, propunem folosirea unor contracte cadru pe mai mulți ani de exemplu de 5 sau 10 ani cu plata în rate anuale sau subanuale (semestriale).

Strict legat de perioada de asigurare este răspunderea societăților de asigurare, defapt perioada dintre intrarea în vigoare și începerea răspunderii și perioada de încetare a răspunderii.

De exemplu, dacă răspunderea societății de asigurare încetează din momentul recoltării, (dacă culturile se treieră, pentru riscul de incendiu, răspunderea se încheie după terminarea treieratului), iar în ceea ce privește asigurările ecosistemului urban, răspunderea asiguratorului diferă substanțial, în sensul că, răspunderea va începe calendaristic după un anumit număr de ore de la încheierea zilei în care s-a încheiat contractul și s-au achitat primele de asigurare, și va continua până la readucerea la parametrii inițiali a ecosistemului urban dăunat.

O altă parte importantă a contractului de asigurare (CONSTANTINESCU, DOBRIN, ODIȚIU, NIȚU, 1999).

este cea care se referă la constatarea și evaluarea pagubelor precum și la stabilirea despăgubirii. Această operațiune se declanșează odată cu înștiințarea făcută în scris de către asigurat, de unde trebuie să rezulte suprafețele distruse sau vătămăte, pe feluri de culturi, precum și detalii legate de împrejurările în care sau produs. Apoi se trece la constatarea preliminară unde se stabilește realitatea și întinderea și sub incidența cărui risc cuprins în asigurare, după care se confruntă datele cu cele consemnate în registrul agricol și la constăările inspecției de risc.

Constatarea definitivă și evaluarea pagubelor are loc, de regulă, în perioada când culturile ajung la maturitate, când se poate stabili și gradul de distrugere a culturilor respective.

Legat de această ultimă componentă a contractului de asigurare apare și una din cele mai importante diferențieri dintre asigurarea celor două ecosisteme. În timp ce la asigurarea ecosistemelor rurale prin plata părții de recoltă care a fost dăunată se încheie contractul, în ceea ce privește asigurarea ecosistemelor urbane se va calcula și valoarea de repunere în starea inițială (la parametrii inițiali) a ecosistemului urban dăunat, care se poate întinde pe o perioadă mai lungă de timp, perioadă determinată de felurile de plante și plantații existente și asigurate.

În încheiere putem remarca faptul că, folosind și adaptând asigurările ecosistemelor rurale, putem pune bazele unui sistem integrat de asigurări facultative și obligatorii, astfel încât protecția ecosistemelor urbane să fie sporită.

Acknowledgements

This paper was cofinanced from the European Social Fund through Sectoriale Operational Program Human Resources Development 2007-2013, project number POS-DRU/89/1.5/S/63258 "Postdoctoral school for zootechnical biodiversity and food biotechnology based on the eco-economy and the bio-economy required by eco-synthesis".

Bibliografie

- CISTELECAN L., 2002. *Implicații ale globalizării în asigurări*, Revista Finanțe Bănci Asigurări, nr.1 din ianuarie.
- CIUMAS CRISTINA, 2001. *Asigurările internaționale – arhitectura și problematica la debutul mileniului III*, Editura INTELCREDO, Deva.
- EMMETT J. VAUGHAN, THERESE M. VAUGHAN, 2001. –*Essentials of risk management and insurance*, Ediția a II -a.
- DAN ANGHEL CONSTANTINESCU, MARINICĂ DOBRIN, RADU ODIĂȚIU, STĂNEL NIȚU, 1999 – *Managementul riscului în asigurări* Ed. București.
- UDREA N. M., 2008. *Managementul financiar al societăților de asigurare*, Editura Alma Mater, Sibiu.

Marcel Udrea

Univ. Alma Mater Sibiu
Str. Someșului 57
2400 Sibiu

e-mail:marcel.udrea@uamsibiu.ro